Moldova Suverană

COTIDIAN AL GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

MARȚI, 26 MAI 1992 — NR. 69 (17939) — PREȚUL 1 rub.

MS

PAG. 2 — ȘI CEL CE SE APĂRĂ ARE ȘANSA DE A ÎNVINGE!

PAG. 3 — EXECUTIVUL RAIONAL DONDUȘENI ÎȘI VA MODIFICA DOAR O HOTĂRÎRE?

PAG. 4 — POEZIA MATCOVSCHIANĂ — UN VERITABIL EPOS EROIC

Sesiunea Parlamentului Moldovei

Luni, 25 mai, și-a continuat lucrările sesiunea a opta a Parlamentului Republicii Moldova — informează agenția Moldova-pres. La deschiderea ședinței, președintele Parlamentului, dl Alexandru Moșanu, a menționat că în cadrul sesiunii urmează să se dea răspuns unor probleme dintre cele mai complexe, pe care le pune viața, subliniind că ele sînt determinate de faptul că «Armata a 14-a a Federației Ruse s-a dedat la o agresiune flagrantă împotriva Republicii Moldova, punînd în pericol de moarte independența și integritatea teritorială a statului nostru». Totodată, el a arătat că intervenția acestei armate străine reprezintă principala cauză ce împiedică soluționarea pe cale pașnică a problemei păstrării Moldovei și că întreaga răspundere pentru vărsarea de sînge revine organizatorilor ei din afară și lacheilor acestora de la Tiraspol. În această situație — a spus președintele Parlamentului — sarcina noastră este de a cere organelor oficiale ale Rusiei să pună capăt intervenției militare, să retragă imediat Armata a 14-a de pe teritoriul Moldovei și să nu se amestece sub nici o formă în treburile ei interne. Dl Alexandru Moșanu l-a chemat pe deputați la unitate și la căutarea unor soluții constructive pentru rezolvarea problemelor existente.

Pe ordinea de zi a sesiunii, care va dura cîteva zile, figurează chestiuni cu privire la situația creată în republică în legătură cu intervenția armată a unităților Armatei a 14-a, îndeplinirea hotărîrii Parlamentului vizînd reglementarea conflictului din Transnistria, precum și examinarea, în a doua lectură, a proiectului de lege «Cu privire la referendum».

A luat apoi cuvîntul Președintele Moldovei, dl Mircea Snegur, care a informat Parlamentul despre activitatea desfășurată de conducerea republicii pentru reglementarea conflictului prin mijloace pașnice. Domnia sa a menționat, între altele, că măsurile întreprinse de conducere nu au condus la restabilirea păcii și liniștii, deoarece, profitînd de sprijinul forțelor proimperiale, liderii de la Tiraspol, care au dezlănțuit războiul, nu doresc să rezolve problemele pe cale pașnică.

În continuare, prim-vicepremierul Constantin Oboroc a prezentat o informare asupra activității Comisiei de conciliere pentru reglementarea conflictului din stînga Nistrului. El a menționat că, în fond, Comisia reușise să normalizeze situația în orașul Bender și în raioanele adiacente și că apăruse speranța în soluționarea pașnică a problemei în ansamblu. Dar eforturile Comisiei de conciliere au fost anihilate de ambițiile politice ale anumitor lideri, care, profitînd de sprijinul unităților Armatei a 14-a a Rusiei, au declanșat acțiuni militare de proporții împotriva Moldovei. Dl Constantin Oboroc a propus că, după adoptarea, în a doua lectură, a legii «Cu privire la referendum», să se organizeze un referendum în problema viitorului statut al Moldovei.

Pînă la pauză au luat cuvîntul, de asemenea, dnii Alexandru Arseni, președintele Comisiei pentru drepturile omului și relațiile interetnice, și Petru Șoltan, președintele Comisiei pentru știință și învățămînt, președintele mișcării obștești «Transnistria».

Ședința își continuă lucrările.

MESAJ

al Președintelui Republicii Moldova

Excelenței Sale
Domnului BOUTROS BOUTROS-GHALI
Secretarul General
al Organizației Națiunilor Unite
New York

Stimate domnule Secretar General,

Mă adresez într-un moment deosebit de critic pentru țara mea — Republica Moldova — membru al O.N.U., care se află în fața unui pericol grav; securitatea, suveranitatea și integritatea ei teritorială fiind puse în primejdie.

Această situație este generată de amestecul brutal și violent al Armatei a 14-a în treburile interne ale țării mele, armată aflată sub jurisdicția Federației Ruse — membru permanent al Consiliului de Securitate, unitățile sale fiind dislocate în estul Republicii Moldova.

La 19 mai 1992 trupe militare ale acestei armate au trecut fățiș de partea forțelor separatiste, antiguvernamentale, înzestrîndu-le cu tehnică militară modernă, inclusiv tancuri și rachete, și susținîndu-le în acțiunile lor violente îndreptate împotriva structurilor constituționale ale statului, precum și a populației pașnice. Ca urmare, de cîteva zile în zona de conflict au loc repetate violări ale înțelegerilor de încetare a focului, se înregistrează numeroase victime și mari pagube materiale, a crescut mult numărul refugiaților, circumstanțele enumerate avînd efecte grave asupra stabilității interne. Practic, teritoriul Moldovei din stînga rîului Nistru este ocupat de către forțele Armatei a 14-a.

Toate acestea constituie, în fapt, un act de agresiune armată din partea Federației Ruse asupra Republicii Moldova, un război nedeclarat țării mele, pentru repercusiunile căruia Guvernul rus poartă întreaga răspundere.

Consider că escaladarea conflictului armat în Moldova și consecințele lui pot periclita pacea și securitatea în Europa de Sud-Est și creează un precedent periculos pentru întreaga Comunitate Internațională.

Conducerea Republicii Moldova a reacționat prompt pentru soluționarea politică a conflictului. Am intervenit în repetate rînduri în ultimul timp pe lîngă conducerea Rusiei, personal, pe lîngă președintele Boris Elțin, pentru a dispune scoaterea imediată a unităților Armatei a 14-a de pe pozițiile de luptă, pentru retragerea totală a acestei armate de pe teritoriul Republicii Moldova. Din păcate, la scrisorile trimise — pe care le anexez pentru informarea Dumneavoastră — nu am primit pînă în prezent nici un răspuns.

Vă rog, domnul Secretar General, ca această scrisoare, împreună cu anexele, să fie difuzată ca document oficial al Consiliului de Securitate al O.N.U., pentru informarea membrilor acestui organism.

În cazul în care Federația Rusă nu încetează imediat acest act de agresiune împotriva Republicii Moldova și nu își retrage forțele sale armate angajate în conflictul din stînga Nistrului, Republica Moldova își rezervă dreptul de a sesiza oficial Consiliul de Securitate al O.N.U. pentru a dezbate situația creată în urma acestei intervenții militare străine.

Al Dumneavoastră sincer,
Mircea SNEGUR,
Președintele Republicii Moldova.

Chișinău, 23 mai 1992.

La Ministerul Apărării al Republicii Moldova

În legătură cu continuarea agresiunii dezlănțuite de unitățile militare ale Armatei a 14-a împotriva poporului Moldovei, informăm statele (fostei U.R.S.S.) că zborurile aparatelor de orice tip de-asupra teritoriului Moldovei pot avea loc numai cu acordul Ministerului Apărării al Republicii Moldova.

În cazul în care această cerință nu va fi respectată, toate aparatele de zbor vor fi considerate drept aparate-infractoare ale spațiului aerian al unui stat suveran, luîndu-se ne-atîrnat măsuri pentru curmarea zborului lor.

Ion COSTAȘ,
Ministrul apărării
al Republicii Moldova,
general-de-divizie

Patrioții pledează pentru unitate

Sîmbătă, 23 mai, dl Mircea Snegur, Președintele Republicii Moldova, a primit un grup de cetățeni, reprezentanți ai participanților la blocarea regimentului nr. 40390 de trupe de desant al C.S.I. dislocat în Chișinău, precum și ai voluntarilor aflați pe poziții de luptă în zona conflictuală.

Oaspeții și-au expus punctul de vedere asupra evoluției conflictului din stînga Nistrului, precum și asupra măsurilor ce urmează, în opinia lor, să fie luate pentru a nu permite agresorului să ne lezeze demnitatea de neam, să ne înjunghie. Vorbind în numele a zeci de mii de patrioți, reprezentanții lor au condamnat cu vehemență poziția de expectativă a conducerii Rusiei.

Persoanele venite de pe poziții l-au povestit dlui Mircea Snegur despre atrocitățile săvîrșite de către călăii smirnoviști și aceliți acestora în satele din zonă, despre problemele cu care se mai confruntă patrioții-voluntari, au subliniat necesitatea imperioasă de a institui o disciplină militară strictă în unitățile apărătorilor Patriei, au formulat propuneri privind modul în care poate fi izgonit agresorul de pe pămîntul străbun.

Președintele Republicii Moldova le-a mulțumit celor prezenți la întrevedere pentru prețioasele propuneri avansate din sînul maselor, spunîndu-le că multe dintre ele coincid cu acțiunile întreprinse sau preconizate de conducerea țării pentru a da riposta cuvenită dușmanului, ca el să fie izolat pe plan internațional. Dl Mircea Snegur a menționat că în cazul în care țările membre ale C.S.I. întîrzie să reacționeze la mesajul pe care l-a adresat șefilor de stat și de guvern cu privire la evoluția periculoasă a conflictului din stînga Nistrului, iar una dintre acestea — Rusia — chiar îi susține fățiș pe separatiștii smirnoviști prin implicarea în acțiuni militare a propriilor forțe armate, devine destul de problematică aflarea Republicii Moldova în acest organism, apărut pe ruinele imperiului sovietic.

Acum, cînd ne paște un pericol de moarte, numai unitatea poporului, neadmitera dezbinării forțelor progresiste vigilența, combaterea zvonurilor răuvoitoare și a provocărilor bine organizate ce s-au întețit în ultimul timp, aportul zilnic al fiecărula la făurirea victoriei ne vor asigura supraviețuirea ca neam.

Serviciul de presă
al Președintelui
Republicii Moldova.

Adresarea Moldovei la Reuniunea de la Budapesta

Vineri, 22 mai a.c., prim-vicepreședintele Parlamentului Republicii Moldova, dl Ion Hadîrcă, a difuzat o adresare către participanții la reuniunea de la Budapesta a șefilor delegațiilor parlamentare în Adunarea C.S.C.E. În ea, între altele, se spune:

«Am onoarea să reprezint în această Adunare Republica Moldova, stat independent, recunoscut în această calitate de mai bine de o sută de state ale lumii, membru cu drepturi depline al O.N.U. și al C.S.C.E. În numele Moldovei țin să protestez în fața întregii lumi civilizate și în fața dumneavoastră, care sînteți cei mai înalți reprezentanți ai ei, împotriva agresiunii perfide pe care o întreprinde Armata a 14-a, armată ce face parte din sistemul militar al Federației Ruse.

Această agresiune are drept obiectiv evident separarea prin forță a raioanelor din stînga Nistrului ale Moldovei, raioane care sînt parte integrantă a Republicii Moldova.

Dovadă concludentă a intențiilor agresive sînt atacurile devastatoare declanșate de către unitățile Armatei a 14-a a Rusiei împotriva populației pașnice din raioanele moldovenești din stînga Nistrului și care sînt apărate numai de forțele de poliție și voluntari.

Împotriva noastră se folosesc mijloace tehnice militare dintre cele mai sofisticate, inclusiv tancuri, blindate, rachete radioghidate, spre a ataca satele neînarmate Cocieri, Coșnița și Doroțcaia, atacuri care s-au soldat cu un mare număr de morți și răniți. De asemenea, ei au atacat podurile de pe Nistru, pricinuindu-le mari distrugeri. Au bombardat și hidrocentrala de la Dubăsari, ceea ce pune în pericol viața locuitorilor Moldovei, și a unei părți din populația Ucrainei, inclusiv a orașului Odesa.

Ținem să protestăm aici categoric împotriva utilizării unor astfel de metode și împotriva tendinței de a rezolva prin recurgerea la forța brută problemele teritoriale care pot fi soluționate în cele mai bune condiții prin metode pașnice și politice.

Republica Moldova și-a manifestat întotdeauna voința de a soluționa pe cale pașnică toate problemele care o privesc. Ea nu dispune, deocamdată, de forțe armate și dorește să conlucreze cu toți vecinii, precum și cu Federația Rusă. De altfel, ministrul de externe al celei din urmă a colaborat cu omologii săi din Ucraina, România și Moldova, semnînd protocolul de conciliere redactat la Chișinău în ziua de 6 aprilie 1992 și documentele adoptate, tot la Chișinău, în ziua de 17 aprilie a.c., orientate spre dezamorsarea conflictului.

Considerăm că procedura concilierii acceptată de cei patru miniștri de externe susărătați ar putea servi drept model pentru elaborarea unei proceduri de pacificare care să fie acceptată de C.S.C.E. pentru a soluționa într-un mod pașnic eventualele conflicte în orice zonă a lumii. Această soluție pașnică este întru totul în spiritul C.S.C.E. și colegul meu român prezent aici, dl deputat Dan A. Lăzărescu, a susținut-o în ziua de 13 ianuarie a.c., în cadrul Conferinței de la Madrid a C.S.C.E. Se are în vedere elaborarea de către C.S.C.E. a unor instrumente diplomatice susceptibile să prevină crizele grave, eventual, să le rezolve prin metode pașnice, dacă este posibil, dacă nu — opunînd forței brute forța dreptului.

Îmi permit, deci, să vă rog să condamnați această agresiune absolut nemotivată și neprovocată și să votați o moțiune în care să i se ceară Federației Ruse să ordone comandantului Armatei sale a 14-a să înceteze neîntîrziat acțiunile agresive într-o zonă ce nu se află sub suveranitatea Federației Ruse, zonă ce aparține incontestabil Moldovei. Astfel, Federația Rusă ar avea prilejul să facă dovadă neutralității sale totale în acest conflict».

Moldova-pres.

CORESPONDENȚĂ DE LA MOSCOVA

«Politica reală se vede în fapte reale»

Prin aceste cuvinte șeful Departamentului pentru problemele Comunității Statelor Independente al Ministerului de externe al Rusiei, Vladimir Volkov, la întîlnirea din 22 mai cu reprezentantul permanent al Moldovei la Moscova, I. Ciubuc, și ministrul-consilier A. Andrievschi, a încercat să explice tăcerea lui B. Elțin. Cică, nici nu intră în datoria dlui Președinte al Rusiei să răspundă la telegrame. Există conducerea ministerului de externe, poziția acestuia în conflictul din Moldova e bine cunoscută și prin acțiuni reale a fost demonstrată la întîlnirile din Chișinău.

Șeful secției țărilor C.S.I. din aparatul Președintelui Rusiei, G. Galahov, prezent și el la convorbiri, a intervenit doar o dată timp de două ore, presupunînd cum că dl Elțin ar putea totuși să dea un răspuns la telegramele conducerii Moldovei.

(Sfîrșit în pag. 2).

ORDONANȚA

PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA

Cu privire la măsurile de apărare a Republicii Moldova împotriva agresiunii armate a unităților și subunităților Armatei a 14-a de arme întrunite care au trecut de partea forțelor separatiste

În legătură cu agravarea considerabilă a situației în Republica Moldova, pericolul real pentru independența și integritatea ei teritorială, apărut ca urmare a trecerii unităților și subunităților Armatei a 14-a de arme întrunite a Federației Ruse de partea formațiunilor separatiste înarmate nelegal, care au declanșat acțiuni de luptă de mari proporții împotriva organelor constituționale de drept, soldate cu numeroase victime în rîndul populației pașnice, în scopul încetării vărsării de sînge pe pămîntul Moldovei, apărării independenței și integrității teritoriale și în conformitate cu Legea Republicii Moldova «Cu privire la Forțele Armate»:

1. Statul major pe lîngă Comandantul-șef al Forțelor Armate ale Republicii Moldova să exercite în perioada desfășurării acțiunilor operative concrete comanda unităților și formațiunilor militare respective ale Forțelor Armate ale Republicii Moldova, Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova și ale Ministerului Securității Naționale al Republicii Moldova, care participă la acțiunile de menținere a integrității teritoriale și independenței statului.

2. Ministerul Apărării al Republicii Moldova:

de comun acord cu Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova și Ministerul Securității Naționale al Republicii Moldova să elaboreze și să realizeze o serie de măsuri de apărare a statului împotriva agresiunii armate făținse a unităților și subunităților Armatei a 14-a de arme întrunite, care au trecut de partea forțelor separatiste:

să asigure completarea în modul stabilit a unităților și subunităților militare cu personal din rîndul militarilor și rezerviștilor;

să se călăuzească de prevederile punctului 1 din Decretul Președintelui Republicii Moldova din 5 aprilie 1992 nr. 84, în ceea ce-i privește pe rezerviștii recrutați anterior pentru concentrări planificate de instruire.

3. Ministerele și departamentele de stat ale Republicii Moldova să asigure executarea în termen și în volum deplin a comenzilor Ministerului Apărării al Republicii Moldova privind mijloacele tehnico-materiale și financiare necesare.

4. Se recomandă Procuraturii Republicii Moldova să intensifice supravegherea asupra respectării de către toate întreprinderile, instituțiile, organizațiile și de către cetățeni a legislației în vigoare a Republicii Moldova în problemele militare.

Mircea SNEGUR,
Președintele
Republicii Moldova.

La conferința de la Lisabona

Conferința de la Lisabona pentru ajutorarea noilor state independente, din 23—24 mai 1992, se arată într-un Comunicat de presă al Biroului de presă al M.A.E. al Republicii Moldova, citat de agenția Moldova-pres, a reunit 63 de state și 22 organizații internaționale, majoritatea delegațiilor a fost condusă la nivelul miniștrilor afacerilor externe. Republica Moldova a fost reprezentată de domnii Nicolae Țîu, ministrul afacerilor externe, Andrei Cheptene, ministrul relațiilor economice externe, Valeriu Chițan, prim-viceministru al economiei și finanțelor, Nicolae Moșoi, șef de secție la Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova.

Participanții la conferință au făcut o trecere în revistă a proceselor de democratizare și tranziție la economia de piață în țările lor conform hotărîrilor adoptate de Conferința de la Washington din ianuarie 1992.

În intervenția sa la Conferință, domnul Nicolae Țîu a prezentat stadiul proceselor de reformă economică în republică și aportul ajutorului umanitar și asistenței tehnice internaționale la aceste procese.

Dumnealui, de asemenea, a subliniat efectele negative ale conflictului din unele raioane din partea de răsărit a republicii, care s-a agravat ca urmare a acțiunilor de agresiune ale Armatei a 14-a și care împiedică eforturile Guvernului și Parlamentului pentru tranziția la economia de piață.

Situația creată în zona conflictului a fost examinată la o întîlnire specială, la 24 mai, a miniștrilor de externe ai Republicii Moldova, Rusiei, Ucrainei și României. Miniștrii s-au pronunțat pentru adoptarea următoarelor măsuri urgente, ce ar putea ameliora situația:

— respectarea strictă a încetării focului;

— reducerea tehnicii blindate în cadrul Armatei a 14-a;

— reintoarcerea tuturor formațiunilor militare și a tehnicii de luptă la locurile de dislocare;

— garantarea securității Centralei hidroelectrice de la Dubăsari și a altor obiective vitale;

— continuarea desfășurării misiunilor de observatori militari în locurile de confruntare.

La 24 mai, domnul Nicolae Țîu a avut o întîlnire cu secretarul de stat al S.U.A., domnul James Baker.

Secretarul de stat american a fost informat asupra situației economice și politice din republică, asupra stadiului reformelor de democratizare și de tranziție la economia de piață.

În cadrul întîlnirii au fost abordate problema conflictului și rolul destabilizator al Armatei a 14-a, care a început o agresiune fățișă împotriva Republicii Moldova.

Domnul Baker a exprimat îngrijorarea S.U.A. față de escaladarea conflictului și hotărîrea administrației de a încuraja rezolvarea pe cale pașnică a conflictului, pornind de la inviolabilitatea frontierelor existente și a integrității teritoriale a Republicii Moldova și respectarea drepturilor omului, inclusiv a persoanelor aparținînd minorităților naționale.

Ei au examinat, de asemenea, stadiul relațiilor bilaterale și au convenit definitivarea redactării acordului comercial dintre Republica Moldova și S.U.A., astfel încît acesta să poată fi semnat cît mai curînd posibil, cu ocazia unei vizite a primului ministru, domnul Valeriu Muravschi, la Washington.

Bogdan ISTRU

E un pustiu de vreme

E un pustiu de vreme dureroasă,
Cînd totul pare greu de înțeles,
Cînd sparg rachete casă după casă
Și bat mitralierele-n tivel.

Rag vacile cu ugerul de piatră
La porțile grădite din țîțini,
Iar cîini sălbăticiți întruna latră
Pe-ogeafurile fără de stăpîni.

Și cine vrea să ne subjuge iarăși,
Pornind spre noi puhoi de mercenari?
Trecutul a-nviat a cincea oară,
Pămînt îndurerat și legendar?

«Donbasul de fructe».
Aprilie 1992.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Reabonarea continuă, jecmăneala—la fel

Mai mulți cititori ne sună și ne scriu la redacție, interesîndu-se dacă n-au intervenit schimbări în condițiile abonării la cotidianul «Moldova Suverană». După cum ne-a relatat domnul Stelian Chiriac, șeful secției poște, presă și transporturi al Ministerului Informaticii, Informațiilor și Telecomunicațiilor, abonarea continuă la toate oficiile poștale. Cine dorește să primească ziarul cu începere de la 1 a lunii următoare urmează să întocmească abonamentul pînă pe data de 15 a lunii antecedente. Prețul e același — 10 ruble lunar pentru ediția de bază (indexul 67782) și 4 ruble lunar la suplimentul-digest (indexul 67795) în Moldova, regiunile Odesa și Cernăuți. Pentru cititorii din celelalte state ale C.S.I. prețul se dublează.

Dar cele mai multe semnale sosesc de la cititorii noștri cei mai devotați, care s-au reabonat pînă la 1 mai a. c., adică atunci cînd costul reabonării era de 25 ruble lunar. După această dată redacția a găsit posibilități de a reduce prețul pînă la 10 ruble. Deci, asociația «Moldpresfilatelia» urma să le întoarcă abonaților cu pricina diferența de bani.

Mare însă ne-a fost mirarea aflînd că pînă astăzi acest lucru nu s-a făcut. Dar și mai mare este nedumerirea că factorii poștali în loc să se achite cu abonații, pun vina pe seama redacției. Despre aceasta ne scriu dl Verdeș din Hîrbovei, Anenii Noi, S. Șiutu din Chiperceni, Orhei, dl. Brus din Bălți, Ialoveni, ș. a.

Nu este adevărat. Banii cu pricina nici nu au fost transferați pe contul redacției. Vorba e că pentru asociația de difuzare a presei «Moldpresfilatelia», precum ne-a comunicat doamna Galina Pozdnșeva, contabilă la această asociație, luna financiară se încheie pe data de 18. Deci în aceste zile abonații urmează să primească diferența înapoi.

Din păcate, acest detaliu nu-l cunosc nici unii lucrători ai asociației, nemaivorbind de factorii de răspundere din orașe și raioane. Cine este cointeresat să-i induce în eroare pe cei mai devotați cititori ai cotidianului?

Ținem să mai informăm cititorii că pentru difuzarea ziarului nostru asociația «Moldpresfilatelia» încasează 25 procente din suma acumulată pentru abonare. Mai mult, la această sumă se mai adaugă încă 28 procente impozit. Vă puteți deci, imagina limpede, cu ce ne alegem. Dar cum rămîne cu prețurile fabuloase la hîrtie, cu cheltuielile poligrafice?

Sperăm, că această situație se va schimba după 1 iunie, cînd va intra în vigoare prevederea Decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la unele măsuri de protecție a presei periodice, conform căreia redacțiile ziarelor și revistelor sînt scutite de plata impozitului pe valoarea adăugată.